

Om postkasseåbninger og brevomdeling

Om sognepræst Harald Paludan og hans interesser for borgernes rettigheder vedr. postbefordring.

I PHT 2009/4 var der en gennemgang af og omtale reglerne for bybreve og indførelsen af byposter i de større byer fra 1861.

Indførelsen af nye regler og bestemmelser giver ofte anledning til fortolkningsmuligheder og opfattede urimeligheder. Det var også tilfældet med de nye bestemmelser.

En af de personer, der ytrede utilfredshed, var den i artiklen omtalte sognepræst i Beder Harald Paludan. Heller ikke han fik medhold i sin klage hos Generalpostdirektoratet. Nærværende notits tager udgangspunkt i denne sognepræst, der også senere i sit virke talte borgernes sag (eller sin egen?) i forhold til Generalpostdirektoratet.

Fejøs postforhold i 1869

Med etableringen af Fejø som brevsamlingssted i 1858 blev det bl. a. besluttet, at post til afsendelse kunne afleveres hos brevsamleren (færgemanden) samt i brevkassen, der ”blev anbragt i den største by ”Vesterby” midt på øen”. Dette sted var skolen, der lå ca. ½ mil fra færgemanden og ca. 2 mil fra præstegården. Der var intet i etableringsfasen i 1858, der lagde op til, at forholdene i øvrigt skulle være anderledes på denne ø i forhold til andre destinationer.

Om åbningen i postkasser og brevomdeling

Disse etableringsvilkår blev derimod anstødsstenen for Harald Paludan i 1873, der 21. maj skriver til Generalpostdirektoratet:

Da den ved Vesterby Skole her på Fejø for nogle år siden anbragte brevkasse er for lille til at kunne fyldestgøre de krav, som tiden stiller til den, idet at korrespondancen navnlig efter Postloven af 28. marts 1871 er tiltaget i en bestandigen progression, og dernæst er åbningen så smal og kassen så flad – så vidt jeg kan skønne ikkun 2 tommer indvendigt mål – at et større brev til en vægt af 20 á 25kvint, selv om kassen er tom, nu ej kan presses ned i den – hvad t. eks. var tilfældet i går med et brev, der knapt vejede 25 kvint, jeg ville lægge ned i den i går, hvorfor jeg måtte have ulejlighed med at bringe brevet ned til brevsamlingsstedet ved den Vestre Færgegård, der er beliggende i den dobbelte afstand end Vesterby Skole fra præstegården; tillader jeg mig underdanigst – såsom den nuværende brevkasse ikke længere er i stand til at fyldestgøre sin bestemmelse, at anmode det høje generalpostdirektorat, der til enhver tid har vist og viser sig så beredvilligt og imødekommende til at opfylde ethvert berettiget ønske – om behageligst at ville foranstalte og drage omsorg for, såvel i de korresponderende Fejøboers som i min interesse, at der ved Vesterby Skole kan blive anbragt en brevkasse med større dimensioner end den for tiden nærværende, og som har den tilstrækkelige længde, bredde og dybde samt med en åbning så vid, at et brev indtil en vægt af 50 kvint, uden at tvinges eller bøjes, kan lægges ned i den.

Benyttende lejligheden tillader jeg mig endvidere underdanigst at forespørge det høje direktorat, om vi her snart tør have og forvente at få posten dagligen eller dog 6 gange ugenligen, hvd der, efter hvad der er sagt mig fra en autoritet, som jeg måtte antage for pålidelig, alt skulle have taget sin begyndelse fra 1. april d. a.

*Fejø Præstegård
Underdanigst
Harald Paludan*

Budskabet var klart, om end begrundelsen nok lidt for tynd. Der var ikke meget brevskriveri, der gik gennem postkassen, og der var næppe mange breve, som havde en størrelse, der gjorde det vanskeligt at benytte postkassen tilfredsstillende. Dertil kom den af præsten angivne afstand mellem præstegården, postkassen og havnen. Mon ikke hele den fremstillede situation var en enkeltstående oplevelse, præsten havde haft., og som han nu forsøgte i en venlig tone at få ændringer til.

Og hvordan reagerede Generaldirektoratet så. Ja, man gjorde ingen ting med den følge, at præsten kom på banen igen, idet han 5. juli 1873 sender en remainder:

For længere tid siden vistnok for en 5 å 6 uger siden tillod jeg mig underdanigst at henlede det høje Generalpostdirektorats opmærksomhed på, at den på Vesterby Skole anbragte brevkasse dels er så flad, at et brev, der vejer 50 kvint ikke kan komme ned i den og dels så lille, at den ikke kan rumme det store antal breve, som på grund af den stedse tiltagende korrespondance afgives til den.

Da jeg umiddelbart ikke endnu har modtaget nogen meddelelse om en større, rummeligere og mere hensigtsmæssig indrettet – med åbningen anbragt foroven i stedet for på siden – brevkasse kan forventes anskaffet og anbragt i stedet for den nuværende ufyldstgørende, tillader jeg mig atter at henlede det høje Generaldirektorats velvillige og gunstige opmærksomhed på den for de korresponderende øers beboeres ikke uvigtige sag.

Fejø Præstegård den 5. juli 1873

Underdanigst

Harald Paludan

De bemærkes, at brevstørrelsen nu er begrænset til en vægt på 50 kvint, og at den øvrige forklaring er uændret fra tidligere. Antallet af breve fra Fejø kendes ikke for disse år, men antallet af breve til øen (der baseret på tilgængelige oplysninger fra senere år) viser sig at være ca. 50 % større, kan indikere, at det samlede daglige antal afgående breve fra øen i gennemsnit er under 20 inkl. de breve, som afleveres direkte hos brevsamleren. Altså alt i alt næppe noget reelt stort behov. Og hvor mange af disse breve er af en vægt på ca. 250 gram?

Det er nok disse overvejelser Generalpostdirektoratet har gjort sig, da man den 8. juli 1873 svarer:

I anledning af Hr. pastors skrivelse af 21. maj d.a. undlader jeg ikke at meddele, at den brevkasse der i sin tid i henhold til Deres dem udtalte ønske blev anbragt ved Vesterby Skole er ganske af samme slags, som der ved samtlige brevsamlingssteder over hele landet anbragte hvis indretning hidtil bestandigen har vist sig hensigtsmæssig hvad størrelse af åbningen angår. Jeg har derfor ikke følt af hensyn til de i Deres skrivelse indeholdte anmodninger undtagelsesvis at kunne træffe nogen ekstraordinær foranstaltning i den henseende.

M.H.T. postgangen til Fejø vil det være Hr. pastoren bekendt, at den fra den fra den 1. er udvidet fra 4 til 6 gange ugentlig.

GPD.

Brevet ses sandsynligvis skrevet, inden rykkeren fra sognepræsten var kommet frem til direktoratet, men selv om den var kommet frem, ville det ikke have ændret på beslutningen (men hvorfor begrunder man afvisningen med, at postkassens etablering var efter ønske fra sognepræsten?). Måske var beslutningen begrundet i et negativt resultat af en tilsvarende undersøgelse, man allerede i januar 1870 havde gennemført – måske også foranstaltet af Harald Paludan(?). Sagsbeskrivelsen i 1870 er afsluttet med bemærkningen: henlægges.

Hvorfor skulle vilkårene og betingelserne for beboerne være anderledes end i andre dele af landet? Var det hele blot et udtryk for, at sognepræsten havde god tid og ikke havde andre væsentligere gøremål at tage sig til? Omsorgen for de lokale beboere var udtrykt, men dækkede de over beboernes reelle behov? Næppe.

Episoden og engagementet svarede til den adfærd sognepræsten havde udvist i Beder i 1861, og som han heller ikke lykkedes med.

Arne Fredens

